

Kadir Canatan

Din ve Modernite Bağlamında Değerler

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2023, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 291
Sosyoloji: 22

ISBN 978-625-6432-01-7
Sertifika No: 52315

1. Baskı: İstanbul, 2023

Yazar:
Kadir Canatan

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Editör:
Seyyid Sancak

Kapak/Mizanpaj:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.
(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Canatan, Kadir

Din ve Modernite Bağlamında Değerler: İslami Bir Perspektiften Değerler
Tartışmasına Entelektüel Bir Katkı

/ Yazar: Kadir Canatan (Prof. Dr.) Editör: Seyyid Sancak (Dr. Öğr. Üyesi)

İstanbul: DBY Yayınları, 2023.

150 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 291) ___ Dizin var

ISBN 978-625-6432-01-7

1- Sosyoloji 2- Din-İnanç 3- Modernite 4- Değerler

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Önsöz.....	7
Giriş.....	11
1. İnanç Değerleri.....	19
2. Ahlaki Değerler.....	29
3. Sosyal Değerler.....	47
4. İktisadi Değerler.....	55
5. Siyasal Değerler.....	71
6. Kültürel Değerler.....	79
7. Aile Değerleri.....	89
8. Yetiştirme Değerleri.....	109
9. Estetik Değerler.....	117
10. Çevre Değerleri.....	125
Sonuç.....	139
Kaynakça.....	143
Dizin.....	145

“dün”den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Önsöz

Yeni yüzyılın ilk çeyreğinde gerek Türkiye’de gerekse Avrupa’da değerler konusunda artan bir hassasiyet gözlemliyoruz. Artan bu hassasiyete bağlı olarak bir yandan farklı platformlarda tartışmalar yapılıyor, diğer yandan da pek çok yayınlar yapılıyor. Türkiye’deki yayınlara baktığımız zaman, daha çok “değerler eğitimi” ve “ahlaki değerler” alanında bir yoğunlaşma dikkati çekiyor. Bunun eğitim dünyası ve toplumsal-siyasal gündemle yakın bir alakası olduğu söylenebilir. Eğitim, tüm dünyada daha çok bilgi aktarımı ve beceri geliştirmeye odaklanmış durumda ve doğal olarak böyle bir eğitimde değerler ihmal ediliyor. Modern eğitim kurumları, değerleri aile ve sosyal çevreye bırakmış görünüyor. Değerler eğitimine yapılan vurguyu, bu gelişmeye bir tepki olarak okuyabiliriz.

Ahlaki değerlere yapılan vurgu ise yeni sayılmamakla birlikte son yıllarda ahlaki çözümlenin hızlandığına dair gözlem ve tespitlerle bağlantılı görünüyor. Osmanlı’nın son günlerinden bu yana, muhafazakâr yazar ve düşünürlerde hep ahlaki bir kriz söylemi olagelmıştır, ancak bu alanda yazılanlara bakılacak olursa ne bu krizin mahiyetine dair ciddi analizler ne de çözümler önerilmektedir. Sadece değerlerimizden uzaklaştığımıza dair yaygın bir şikâyet ve söylemle karşı karşıyayız, ama bu uzaklaşmanın sebepleri, so-

nuçları ve olası çözüm yolları konusunda pek bir öneri ortaya konulmuyor.

Gerek Batı'da gerekse bizde modernleşme tüm geleneksel değerleri tahrip ediyor. “Değişme”, “gelişme”, “özgürlük” ve “ilerleme” gibi modern kavramlara yüklenen olumlu anlamlar ekonomik ve teknolojik gelişmeyle birlikte her alanda gelişme kaydedeceğimize dair bir izlenime yol açıyor. Oysa medeniyetin gelişmesinde maddi faktörler ile manevi faktörler arasında her zaman paralel bir gelişim olacağına dair hiçbir kesin kanıt bulunmamaktadır. Tam tersine ekonomik ve teknolojik gelişmenin geleneksel kurumları ve değerleri tahrip ettiği bir gerçek olup bunların yerine yenileri de konulamıyor. Hızlı ve sürekli değişim, istikrarlı bir kültürel hayatı imkânsız kılıyor!

Bu çalışma, din ve modernite bağlamında değerlere odaklanmış bir çalışma olup bir yandan geniş bir alanda değerler taraması yaparken, diğer yandan da yaşanan krizin bazı boyutlarına dikkat çekmektedir. Çıkış noktamız, din olgusunun temelde bir “değerler sistemi” olduğu gerçeğini hatırlatmaktır. Ne yazık ki, bu gerçek uzun zamandan beri ya unutuldu ya da unutturuldu. Unutuldu, çünkü Türkiye’de popüler din anlayışı ritüalistik olup İslam’ı belirli ritüellerden oluşan bir sistem olarak algılamaktadır. Hatta “dindar insan” profili bu ritüellerle sınırlandırılmıştır. Bazı şekli ibadetleri yerine getirmek, dindarlığın ölçütü kabul edilmektedir.

Öte yandan sözünü ettiğimiz gerçek unutturuldu, çünkü egemen laikçi paradigma dini Tanrı ile kul arasındaki vicdani bir mesele olarak tanımlayarak, dinin bütüncül yapısının göz ardı edilmesini sağlamıştır. Bu noktada popüler din anlayışı ile laikçi din tanımı örtüşmekte ve toplumsal hafızada güçlü bir ezber oluşturmaktadır.

Çalışmamızda gösterdiğimiz gibi değerler hem dinin temeli, hem de hayatın temelidir. Değerlerden bağımsız bir din ve hayat, anlamsız ve değersizdir. Anlam ve değerden uzak-

laşan şeyler birer meta haline gelmekte ve kapitalist sistemin “piyasa” kurallarına ve işlevlerine göre değerlendirilmektedir. Eğer bir şeyin maddi ve parasal bir karşılığı yoksa, gereksiz ve geçersiz kabul edilmektedir.

Bugün değerler konusunda bir paradigma değişimine ihtiyaç bulunmaktadır. Eğer bu çalışma bir nebze olsun bu değişime katkı sunarsa, amacına ulaşmış olacaktır. Gençler, eğitimciler ve yeni anne-babalar başta olmak üzere, değerler üzerine düşünmek ve birşeyler yapmak isteyen herkese yararlı olacağına inanıyorum.

Kadir CANATAN
İstanbul, Şubat 2023

Kaynakça

- Ali Bulaç, *Kur'an Dersleri*, Çıra Yayınları, İstanbul 2016.
- , *Medine Sözleşmesi*, Çıra Yayınları, İstanbul 2020.
- Anton Zijderveld, *Klişelerin Diktatörlüğü*, Açılım Kitap, İstanbul 2011.
- Atlas of World Cultures*, University of Pittsburgh Press, Pittsburgh 1981.
- Ethnographic Atlas*, University of Pittsburgh Press, Pittsburgh 1967
- F. Capra, *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası*, İnsan Yayınları, İstanbul 1989.
- Fahredden Er-Razi, *Tefsir-i Kebir; Mefatihü'l-Gayb*, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.
- Hans van Der Loo & W. van Reijen, *Modernleşmenin Paradoksları*, İnsan Yayınları, İstanbul 2003.
- İhyau Ulumi'd Din, C. 3*, Çeviren: Ali Arslan, Akit, İstanbul (Tarihsiz).
- İlhami Güler, *Sabüt Din Dinamik Şeriat*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2019.
- M. Ebu Zehra, *İslam Hukuku Metodolojisi*, Fecr Yayınları, Ankara 1986.
- Mevdudi, *Tefhimü'l Kur'an, C. 1*, İnsan Yayınları, İstanbul 1986.
- Muhammed Abid el-Cabiri, *Arap-İslam Kültürünün Akıl Yapısı*, Kitabevi, İstanbul 2000.
- Muhammed Tahir Bin Aşur, *İslam Hukuk Felsefesi (Mekadisu'ş-Şeriatü'l-İslamiyye / Gaye Problemi)*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2003.
- Nasiruddin Tusi, *Ahlak-ı Nasri*, Fecr Yayınevi, Ankara 2005.

- Ragıp El-İsfahani, *Müfredat: Kur'an Kavramları Sözlüğü*, Pınar Yayınları, İstanbul 2007.
- Raymond Aron, *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*, İş Bankası Yayınları, Ankara 1986.
- Seyyid Hüseyin Nasr, *İnsan ve Tabiat*, Yeryüzü Yayınları, İstanbul 1982.
- Şah Veliyullah Dihlevi, *Hüccetullahi'l-Balîğa, C. 2*, İz Yayıncılık, İstanbul 1994.
- TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 17*, “Halife” maddesi, Haz. Casim Avcı, İstanbul 1998.
- TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 2*, “Ahlak” maddesi, Haz. Mustafa Çağrı, İstanbul 1989.
- TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 22*, “İman” maddesi, Haz. Mustafa Sinanoğlu, İstanbul 2000.
- TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 6*, “Beyat” maddesi, Haz. Casim Avcı, İstanbul 1992.
- Toshihiko Izutsu, *Kur'an'da Dini ve Ahlaki Kavramlar*, Pınar Yayınları, İstanbul 2013.

Dizin

- A**
- Acem 53
- Adalet 39, 40, 41, 56, 61, 62, 65, 73, 76, 77, 96, 102, 103, 106
- Adil 44, 50, 65, 76
- Affetmek 44
- Ağırbaşlılık (vakar) 44, 50
- Ahlâk 33, 34
- Ahlak-ı Alai 40
- Ahlâki değerler 7, 13, 17, 29, 141
- Aile 7, 16, 17, 57, 87, 89, 90, 95, 96, 97, 101, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 115, 118, 141
- Aile Değerleri 17, 89
- Akılcılık 80
- Aksiyoloji 13
- Alay etmek 44
- Alçakgönüllülük (tevazu) 44
- Alexander Gottlieb Baumgarten 117
- Ali Şeriatî 95, 131
- Allah bilinci 42
- Allah-insan ilişkisi 42
- Alman 15, 117, 130, 142
- Amel 29, 30
- Antlaşmalara bağlı kalmak 44
- Anton Zijderveld 142
- Arap /-lar 21, 22, 24, 34, 37, 38, 42, 50, 51, 53, 75, 80, 82, 83, 96, 110, 112, 135
- Arapça 33, 48, 80, 83, 100
- Aristo /-cu 38, 40, 56, 81
- Asimilasyon 12
- Avrupa 7, 71, 72, 79, 86, 87, 88, 114, 115, 127
- Âzer 134
- Azgın 49
- B**
- Bağdat 81
- Bağımsızlık 114
- Barış 38, 44, 74
- Barışçıl/uzlaşmacı 50, 54
- Batı 8, 15, 27, 41, 43, 55, 72, 76, 79, 82, 86, 87, 114, 127, 128, 131
- Beşer 47, 48, 54
- Bey' 75
- Bey'at 73, 75
- Beytül Hikme 81
- Bilal-i Habeşi 82

Bilge /-lik 39, 50
Bilgece karar vermek 39, 41
Bilgi 7, 13, 14, 16, 23, 39, 40,
67, 81, 100, 109, 117, 119, 120,
131, 132, 135, 139, 140
Bilgi felsefesi 13
Bireycilik 80
Birlik ve beraberlik 44
Boşama/boşanma 99, 106, 107
Boşboğazlık 44
Budizm 127
Budn 48
Büdün 48

C
Cahil 49
Cahiliye 83, 107, 110
Cebrail 21, 24
Cehennemlik 53
Cesaret 37, 38, 39
Cimri 38, 49
Cinsel /-lik 95, 98, 99, 108
Cömert /-lik 37, 38, 50

Ç
Çalışkanlık 114
Çekirdek aile 89
Çevre Değerleri 17, 125
Çirkin /-lik 99, 113, 118, 119,
120, 121, 122

D
Dalkavukluk 44
Davranışlar 11, 13, 68, 105, 111
Dedikodu 44
Değerler 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16,
17, 29, 32, 37, 40, 47, 53, 54,
55, 71, 72, 73, 79, 80, 86, 87,
109, 113, 114, 115, 117, 139,
141
Değerler eğitimi 7, 109
Değerler felsefesi 13

Değerler sistemi 8, 17, 141
Değişme 8
Dehr 21, 22, 135
Devlet 40, 72, 76
Dikey düzlem 42
Din 8, 19, 24, 25, 26, 27, 29, 32,
34, 44, 68, 77, 79, 80, 81, 83,
84, 85, 87, 93, 94, 95, 97, 100,
109, 121, 135, 141
Dindar insan 8
Dindarlık 8, 114
Dinler tarihi 16
Doğal 44, 50, 55, 67
Doğruluk 40, 44
Doğrusözlülük 37
Dostluk 54
Dünyevileşme 80
Dürüstlük 54

E
Eğitim 7, 12, 13, 39, 61, 80, 95,
98, 109, 111, 112, 141
Eğitim dünyası 7
Ehl-i Sünnet 30, 31
Ekonomik 8, 66, 67, 129
Emaneti korumak 44
Endülüs 82
Ensar 62
Epikür 14
Eskiçağ 14
Estetik 13, 17, 117, 118, 119,
121, 123, 137, 141
Estetik Değerler 17, 117
Eş'ariler 122
Eşit davranma 54
Eşitlik 71, 103
Etik ve görgü kurallarına uymak
54
Etiketlemek 44
Evlilik 90, 91, 92, 94, 95, 97, 98,
99, 104, 108, 112

F
Faiz 53
Farabi 81
Fars 82, 83
Farsça 32
Felsefe 13, 14, 15, 81, 82, 135,
141
Filozof /-lar 13, 14, 15, 38, 40,
41, 43, 81, 111, 134
Fransız Devrimi 71

G
Gayri-ahlaki 31
Geleneksel toplumlar 15, 79
Gelişme 8, 55, 81, 93, 128, 129
Güç /-lü 8, 14, 31, 34, 50, 52, 61
Günahkâr 30, 31

H
Habeş 82
Habeşistan 29
Hadis /-ler 17, 33
halife/efendi 43
Haram /-lar 34, 64, 67, 68, 120,
121, 122, 123
Haricilik 30
Haz 14, 40, 118
Helâl-haram 34, 63, 67
Hırslı 49
Hicret 33, 62
Hikmet 39, 41
Hilfu'l-Füdul Cemiyeti 53
Hint felsefesi 127
Hoşgörü 54
Hristiyan /-lar /-lık 14, 16, 19,
26, 27, 71, 77, 79, 82, 126, 127
Hulk 33
Humûd 40
Huy 33
Hümanizm 80
Hz. Âdem 26, 36, 49
Hz. Ali 73, 84

Hz. Hatice 98
Hz. İbrahim 26, 119, 120, 133,
134
Hz. İsa 16, 19, 26, 134
Hz. İsmail 26
Hz. Lût 99
Hz. Meryem 110
Hz. Muhammed 16, 17, 20, 26,
33, 34, 36, 43, 45, 48, 53, 67,
72, 74, 77, 83, 85, 90, 94, 98,
106, 112, 122
Hz. Musa 26, 134
Hz. Ömer 62, 72
Hz. Peygamber 65, 69, 72, 83,
97, 98, 104, 110
Hz. Yakub 26

İ
İblis 36
İbn Bacce 81
İbn Rüşd 81
İbn Sina 81
İdrak 41
İftira 44
İhtiras 44
İkiyüzlülük 44
İktisadi 17, 55, 56, 57, 58, 59,
63, 69, 141
İktisat /-çılar 55, 56, 57, 58, 59,
141
İlerleme 8
İman 21, 23, 24, 25, 26, 29, 30,
31, 32, 33, 35, 36, 74, 82, 84,
85, 92, 100, 104, 119, 120, 123
İman ilkeleri 21
İnanç değerleri 17, 19, 24, 32
İncil 16, 21, 27, 126
İnsan 8, 11, 14, 22, 23, 28, 31,
32, 33, 35, 37, 38, 39, 40, 42,
43, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 54,
57, 58, 102, 105, 109, 114, 118,
123, 124, 125, 126, 127, 128,

129, 130, 131, 137, 139, 140,
141, 142
İnsan ve eşya ilişkisi 42
İran 36, 43, 80, 129
İshak 26
İslam 8, 16, 17, 20, 21, 22, 24,
25, 26, 27, 29, 30, 31, 34, 37,
38, 39, 40, 41, 43, 50, 51, 52,
53, 54, 56, 57, 58, 61, 62, 63,
64, 66, 68, 72, 73, 77, 78, 80,
81, 82, 83, 84, 85, 90, 91, 92,
93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 103,
104, 106, 107, 108, 110, 115,
118, 120, 121, 135, 137, 141
İslam felsefesi 81
İslamiyet 34, 36, 37, 38, 51, 80,
82, 83, 92
İspanya 82
İsrailoğulları 23, 26
İyi /-lik 12, 13, 14, 30, 33, 34, 35,
36, 39, 44, 45, 53, 56, 62, 63,
66, 80, 92, 98, 104, 105, 110,
111, 112, 113, 115, 117, 119,
120, 121, 122, 123, 124

K
Kader 21, 22, 23, 60, 61
Kadınlar 51, 84
Kafir (pagan) 33, 50
Kanaatkâr 50
Kapitalist 55, 59, 64, 72
Kardeşlik 44, 62, 71
Kelam /-cılar 121, 135
Kınalızade Ali Efendi 40, 41
Kıskançlık 44
Kibir 44
Kilise Konsili 19
Kilise-devlet ayrılığı 80
Kin 44
Kindi 81
Kozmoloji 131
Kölelik 52, 82, 108

Kötü /-lük 13, 14, 33, 34, 35,
36, 39, 44, 45, 60, 61, 66, 83,
84, 94, 105, 118, 119, 120, 121,
122, 123, 124
Kul 8, 43, 83
Kur'an 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25,
26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35,
36, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45,
47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55,
60, 61, 64, 65, 67, 68, 74, 76,
77, 82, 83, 85, 91, 92, 93, 94,
96, 97, 98, 99, 100, 101, 103,
104, 105, 106, 107, 110, 112,
113, 118, 120, 122, 123, 124,
126, 131, 132, 133, 134, 135,
136
Kültürel antropoloji 11
Kültürel değerler 17, 79
Küreselcilik 55

L
Laikçi din tanımı 8
Laiklik 79, 80
Lakap takmak 44
Liberal /-izm /-ler 58, 59, 63,
67, 71

M
Maruf-münker 34
Marxist 44, 59
Maturidîler 122
Max Weber 130, 142
Medeni âyetler 33
Medine 29, 33, 42, 53, 75, 77, 85
Mekke 29, 33, 42, 53
Merhamet 44
Meşru otorite 73
Metafiziksel 13, 137, 139
Mevdûdî 123
Mevlana Celaleddin Rumi 140
Misafirperverlik 81, 83
Modern eğitim kurumları 7

Modern kozmoloji 130
Modern toplum 15, 16, 139, 142
Modernite 8
Modernleşme 8, 83, 142
Molla Sadra 81
Muhacir 62
Muhafazakâr 7, 71, 127
Muhammed Bakır Es-Sadr 60
Mutezile 30, 122
Müslüman /-lar 17, 20, 23, 25,
26, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 37,
38, 40, 41, 42, 43, 49, 50, 52,
57, 58, 60, 62, 67, 72, 73, 74,
75, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 86,
87, 90, 93, 94, 95, 96, 103, 106,
107, 110, 111, 113, 114, 115,
126, 135, 137, 141
Müşrik (politeist) 33

N
Namaz 24, 35, 83, 85, 113
Nankör 49
Nasreddin Tusi 40, 111
Nesy- unutmak 49
Nietzsche 14, 15
Nihil /-izm 15
Nikâh 90, 95, 98, 106
Normlar 11, 12, 13, 16, 17, 27,
28, 32, 34, 79, 89, 90, 141

O
Ortadoğu 110, 115
Ortak sorunların çözümünde
toplumsal işbirliği 54
Osmanlı 7, 40, 68

Ö
Ödev 14
Öfke 44
Öğmek 44
Ölçülü /-lük 39, 40, 50
Önyargılı olmak 44
Örf 80, 97, 141

Övünmek 44
Özgürlük 8, 57, 71, 85

P

Pakistanlı 123
Platon 38, 39, 40, 82
Platoncu 40
Popüler din anlayışı 8
Pratik 14, 29, 30, 33, 34, 50, 81
Pratik fayda 14

R

Râgib el-İsfahânî 22, 48, 55, 102
Rasyonalist 122

S

Sabırlı 44, 50, 113
Sabırsız 49
Sabretmek 37, 38
Sadakat 37, 38, 104, 108, 115
Samimiyet (ihlas) 44
Sanayi Devrimi 79, 89
Savaş 38, 51
Saygı ve sevgi 54
Sebat/kararlılık 44, 114
Seciye 33
Seçim 73, 74
Seküler 128, 139
Selman El-Farisi 82
Seyyid Hüseyin Nasr 129, 131
Siyasal 17, 71
Somut 11, 13, 23, 27, 34, 44, 61,
119, 134, 141
Sorumluluk 54, 114
Sosyal çevre 7, 11, 12, 90, 95
Sosyal değerler 17, 47
Sosyalist 55, 59
Sosyoloji 11, 79
Soyut 11, 12, 13, 29, 44, 130
Sünni /-lik 30, 73, 122

Ş

Şımarık 49

Şia 73
Şura 73, 77, 103
Şükreden 36, 50

T

Tabiat 33, 131, 132, 136
Taktitçilik 44
Tanrı 8, 19, 22, 25, 28, 43, 60,
73, 126, 127, 128, 129, 130,
131, 134, 135, 136, 137, 140
Tarafsızlık (adil tanıklık) 44
Tartışmacı 49
Tekfir 30, 31
Teknolojik 8, 126, 128, 129
Temizlik 81, 85
Temyiz 41
Tevrat 16, 21, 27, 102, 126
Tolerans 31, 80
Toplumsal hafıza 8
Toplumsal-siyasal gündem 7
Tora 16
Türk /-ler 27, 80, 83
Türkçe 32, 48, 117
Türkiye 7, 8, 72

U

Uslu/sakin 50

Uslucüler 122
Utanma (haya) 44

V

Vahiy 100, 121
Veda Hutbesi 83, 104
Vefa 37, 38

Y

Yahudi /-lik 16, 26, 27, 79, 82,
126, 127
Yalan 44
Yardımlaşma ve dayanışma 44,
53, 54, 71, 81, 82
Yatay düzlem 42
Yenilikçilik (inovasyon) 55
Yetiştirme değerleri 17, 90, 109
Yığıtlık 39
Yunan 39, 81, 82

Z

Zalim 49
Zan 44
Zan/önyargılı olmak 44
Zayıf 49
Zayıf toplumsal kesimlerle
dayanışma içinde olmak 54
Zekât 52, 53, 62, 66

Kadir Canatan

Din ve Modernite Bağlamında Değerler

